

טיול ליוון 21-28/5/24

קבוצת מרטיין בהדרכת יואב חרמוני

אם חשקה נפשך בשקט וביופי, לכי לך אל הפלופונסוס. שבי שם עם חברייך בתוך יערות ירוקים רחבי עלים או מחטניים במורדות ההרים הגבוהים. לכי לך אל חופי הים הצלולים, שבי שם ושאפי אוויר מלוא לוגמיך. אולי רק אז יקום כֶּךָ הכוח לחזור שוב אל ארצך, אל מולדתך אשר אהבת.

ראשית דבר עברי את תעלת קורינתוס, עלי ברכבת אל הנוף הגלילי (רק גדול פי עשר). טבח היה גם כאן, מלחמות היו גם פה. עכשיו את מבינה טוב יותר את הכאב. הפסל של האשה עם הילדים הנושאת את גופת אישה נוגע בעצב החשוף.

אכלי סלט יווני וגם צזיקי, מוסקה או סובלאקי, צלעות כבש, עלי גפן ממולאים והקינוח כבר ממש too much. בקרי בכפרים מנומנמים בהם שומעים את הזבובים במעופם. רקדי. רקדי לצלילי הבוזוקי, התפעלי מיואב השר ישר, יפה ופשוט. ואת, העזרי במקלות ההליכה, אין זו כלל בושה, ואל תוותרו גם אם קשה.

במערות דירוס שוטי, שם שקט, רק קול משק הסירה במים, הוד ואימה חשכה כאילו בנהר סטיקס את שטה, רגע, ויקום האדס, אל השאול בררר...

הרים גבוהים, מים צלולים ראית לא מעט, אז מה את מחפשת דווקא ביוון? סיפורי קרבות יש גם פה, גם שם, אז מה ולמה יוון?

קודם כל, מרטיין החליט, שנית, קרובה יוון אלינו, ובכל זאת, מהי יוון בשבילך?

ולפתע את מבינה שאולימפיה, ספרטה והידרה – יוון כולה – איננה רק מקום, יוון היא סיפור.

טוב ונעים לי לטייל אתכם, חברים יקרים, במקומות יפים ושלווים, אך הסיפור הוא המרומם את הנפש. ספרטה ואתונה, המלחמות הפלופונסיות, זאוס, סיזיפוס ופרספונה, אגממנון והלנה כמו אודיסאוס ופנלופי – הסיפור שלהם הוא הסיפור שלנו, בני האדם, השנאות, הקנאות והפחדים העמוקים שבנפש. הפילוסופיה היוונית גם היא סיפור ומעלה אל הנשגב – היופי, החוכמה, הטוב והנכון כשלצידם ארוס, אל התשוקה.

אוהבים ושונאים, מקנאים כמו הרה, מערימים כמו פרומתאוס ומענישים כמו זאוס, חומלים, שמחים ועצובים, אך בסופו של דבר כולנו מחפשים את האושר. האם מצאנו אותו כאן?

מכאן אחזור לאיתקה שלי, לארצי הקשה, כשאני יודעת עוד יותר עד כמה אינני יודעת כמו סוקרטס, וטוב לי כך.

תודה למרטיין הבלתי נלאה, אפילו במחלתו, תודה לכם חברים יקרים, תודה מיוחדת ליואב על הדרכה קשובה, אך מובילה, גמישה ומתחשבת.

אין כמוכם.

מכל הלב, אסתי בדר

איתקה, קונסטנדינוס קוואפיס

כי תצא בדרך אל איתקה
שאל כי תארה דרךך מאד

מלאה בהרפתקאות, מלאה בדעת.
אל תירא את הלסטריגונים ואת הקיקלופים
אל תירא את פוסידון המשתולל.
לעולם לא תמצאם על דרךך
כל עוד מחשבותיך נשאות, ורגש מעלה
מפעים את נפשך ואת גופך מנהיג.
לא תתקל בלסטריגונים ובקיקלופים
ולא בפוסידון הזועם, אלא אם כן
תעמידם לפניך נפשך.

שאל כי תארה דרךך מאד.
כי בבקרים רבים של קיץ תכנס
בחדוה, בפליאה רבה כל כך
אל נמלים שלא ראית מעולם.
בתחנות-מסחר פיניקיות תעגן
תקנה סחורות משבחות לרב,
פנינים ואלמגים, ענבר והבנה,
ומינים שונים של בשמים טובים
ככל שרק תמצא בשמים טובים.
עליך לבקר בהרבה ערי מצרים
ללמד, ללמד מאלה היודעים.

וכל הזמן חשב על איתקה
כי יעודך הוא להגיע שמה.
אך אל לך להחיש את מסעך
מוטב שימשך שנים רבות.
שתגיע אל האי שלך זקן
עשיר בכל מה שרכשת בדרךך.
אל תצפה שאיתקה תעניק לך עשר.

איתקה העניקה לך מסע גפה
אלמלא היא לא היית פלל יוצא לדרך.
יותר מזה היא לא תוכל לתת.

והנה כי תמצאנה עניה - לא רמתה אותך איתקה.
וכאשר תשוב, ואתה חכם, רב-נסיון,
תוכל אז להבין מה הן איתקות אלה.
[1911]

[מיוונית: יורם ברונובסקי]

קונסטנדינוס קוואפיס (1863 – 1933) הוא גדול השירה היוונית המודרנית, איש

אלכסנדריה והתרבות הים-תיכונית הישנה והחדשה

רקע לשיר

השיר 'איתקה', הוא אחד השירים המפורסמים של קוואפיס. איתקה היא אי הולדתו של אודיסאוס גיבור האודיסאה של הומרוס. אודיסאוס יוצא מאיתקה על מנת להילחם במלחמת טרויה, אך לאחר המלחמה, הדרך חזרה אל ביתו אורכת לו עשר שנים. האודיסאה מתחילה למעשה מאמצע האירועים, ובה אודיסאוס מספר לחבריו על ההרפתקאות והתלאות שקרו לו. בין השאר, אודיסאוס ואנשיו נקלעים לאי הקיקלופים - ענקים בעלי עין אחת, ושם הוא נלחם בקיקלופ פוליפמוס, מנקר את עינו, וכך מצליח לברוח מהאי. אלא שפוליפמוס הוא בנו של פוסידון אל הים, ובכך מעורר אודיסאוס את חמתו של האל הנקמני, השולח לו סערות וסופות ומאריך את מסעו עוד ועוד. הרפתקה נוספת, הנרמזת בשיר, היא אי הלסטריגונים - ענקים אוכלי אדם, שגם מהם נחלץ אודיסאוס בעור שיניו. בסופו של דבר מצליח אודיסאוס לשוב לביתו, ושם הוא מתאחד מחדש עם בנו טלמכוס ועם פנלופה אשתו, שחיכתה לו ודחתה בתחבולות 108 מחזרים אחרים. אודיסאוס מחסל את המחזרים ומחזיר לעצמו את השלטון באי כמלך.